

ALS OUDERS ZAKELIJK ONDERHANDELEN OVER OUDERSCHAP

Uit: Mia Renders, *EOT in eigen handen*, Roularta Books 200, CAW Artevelde

Het zelfbeeld van de andere ouder bevestigen

De scheiding raakt aan jullie fundamentele zelfbeeld als ouder. *Ben ik wel een goede ouder?* A wil gezien worden als een goede ouder. B ook. Een positief zelfbeeld als ouder is nodig om je een gelukkig mens te voelen. Elke ouder verzet zich als hij zich als ouder niet gezien voelt zoals hij wil gezien worden. Niemand, enkele uitzonderingen niet te na gesproken, probeert zich bewust als ouder te misdragen. Als men toch wordt aangevallen, zal men zich met hand en tand verzetten. Men voelt zich vernederd en wil en kan met het zelfbeeld van een slechte ouder niet leven. Stellen jullie elkaar als slechte ouder voor, dan hebben jullie een relationeel conflict.

Je kunt niet onderhandelen met iemand die jouw zelfbeeld van goede ouder verwerpt of negeert. De andere ouder kan niet met jou onderhandelen, als jij zijn zelfbeeld als goede ouder verwerpt of negeert. Als je wilt samenwerken, moet je elkaars zelfbeeld als ouder minimaal bevestigen. Kwetsuren kun je niet vermijden. Jullie kwetsen elkaar als ouders onbedoeld, subtiel en vaak ongemerkt.

Jullie kunnen vermijden dat relationele spanningen zo groot worden dat een van beiden niet meer wil of kan onderhandelen. Vinden jullie het de moeite waard om volgende inspanningen te leveren?

- Ik probeer de andere ouder opmerkingen te geven die zijn zelfbeeld als goede ouder bevestigen. Wanneer ik inzet merk of vermoed, zal ik die inzet verwoorden. *Ik waardeer dat jij meer tijd in ons kind wilt investeren. Ik waardeer dat jij mij als ouder ruimte wilt geven. Ik waardeer dat jij in het belang van ons kind met mij wilt overleggen. Ik waardeer dat jij ons kind uit onze ruzie probeert te houden. Ik waardeer dat jij ons kind niet tegen mij opstoot. Ik waardeer dat jij zoveel tijd en energie investeert in het zoeken naar leuke kleren.*
- Wanneer mijn eigen kwaadheid of teleurstelling positieve opmerkingen onmogelijk maakt, dan probeer ik geen negatieve opmerkingen te geven die het zelfbeeld van de andere ouder verwerpen. Ik zeg niet *Jij hebt je nooit beziggehouden met ons kind. Jij was nooit geïnteresseerd in schoolresultaten. Jij hebt geen gezag over ons kind. Ons kind zal je niet missen. Ons kind is liever bij mij. Jij wilt nu voor ons kind zorgen omdat jouw vriendin... Je bent geen goed voorbeeld voor ons kind.*
- Ik koppel ons verleden als ouders los van onze toekomst als ouders. Ik zoek een regeling die in de toekomst de beste omstandigheden kan bieden voor ons kind. Kwetsende uitspraken over het gedrag van de andere ouder in het verleden, helpen ons kind niet. Ik benoem de vaardigheden die de andere ouder in de toekomst in ons kind kan investeren.

Misschien kun je deze inspanningen opbrengen voor A als ouder, maar niet als ex-partner. Het is niet omdat je niet kan/wil vermijden om A als ex-partner te kwetsen, dat je daarom ook niet kan/wil vermijden om A als ouder te kwetsen. Als je, als ouder, je scheiding in eigen handen wilt houden, dan moet je met de andere ouder samenwerken. Als jullie als ouders willen onderhandelen en elkaar zo weinig mogelijk willen kwetsen, dan kunnen jullie, na de scheiding, in het belang van jullie kind *blijven* onderhandelen.

Ouderpet opzetten

Als ouders hebben jullie niet alleen de opdracht om elkaar niet te kwetsen. Bovendien is het noodzakelijk om de ouderrol los te koppelen van de partnerrol. Jullie willen doelmatig met elkaar als ouders onderhandelen? Vermijd dan misverstanden die ontstaan door rolverwarring. Een scheiding brengt je zelfbeeld als partner aan het wankelen. Scheidenden zijn erg begaan met hun partnerrol. In een scheidingscrisis beleven mensen ook hun rol als dochter of zoon intensiever, naar aanleiding van de morele steun en financiële of praktische hulp van de ouders. Daardoor komt hun rol als ouder minder op de voorgrond te staan.

Het is niet gemakkelijk voor ouders om, middenin een scheiding met veel verdriet en kwaadheid (als partners), na te denken, te onderhandelen en beslissingen te nemen die goed zijn voor het kind. Er is voor de partners zoveel dringend te verwerken, te onderhandelen en te beslissen dat er minder tijd en energie overblijft om ouder te zijn. Veel kinderen merken de inspanningen die hun ouders doen om als partners te overleven. Zij willen hun ouders niet extra belasten en beleven hun eigen verdriet en kwaadheid onzichtbaar, aan de binnenkant. Ouders merken dan niet dat ook hun kind steun nodig heeft.

In de discussies over het kind sluipen de emoties als partners dikwijls binnen. De kwaadheid en het verdriet van de partner zitten verweven in de standpunten, de dreigementen, het gevecht, de voorstellen, de onderhandelingen over het kind.

Scheidende of gescheiden partners discussiëren dikwijls letterlijk over hun kind, terwijl ze elkaar boodschappen geven over hun (ex-)partnerrelatie. A zegt met woorden *Ik eis de eenzijdige uitoefening van het gezag en het hoofdverblijf van ons kind*. Tegelijkertijd zegt A zonder woorden *Ik ben kwaad op jou. Je hebt mij erg gekwetst*. A denkt niet als ouder over het welzijn van het kind. A toont aan B onrechtstreeks verdriet en kwaadheid door te zeggen dat B het kind niet krijgt. Wederzijdse gekwetstheid in hun zelfbeeld als partners, kan het overleg van de ouders over het kind verhinderen. Door de verwarring van ouderrollen met partnerrollen discussiëren A en B erg bitsig en verwijtend over hun kind.

Vooraf tweede beslissers hebben moeite om de eenheid van het gezin op te geven. Zij maken moeizaam de gedachtesprong van het gezin (waarin partnerrol en ouderrol samenhangen) naar de scheiding (als partners) en de samenwerking (als ouders). De tweede beslisser heeft meestal meer moeite dan de eerste beslisser om het gezin te splitsen in een scheidend koppel dat samen ouder blijft. De tweede beslisser verwijt de eerste beslisser dat hij het gezin als geheel kapot maakt. Het uit elkaar halen van enerzijds verdriet en kwaadheid over de partner en anderzijds verantwoordelijkheid over het kind, is dikwijls een onmogelijke opdracht.

Zouden jullie tijdens de onderhandelingen over ouderschap, de partnerpet kunnen afzetten en enkel als ouder nadenken en overleggen over jullie kind? *Wat denkt, voelt, wenst, zegt ons kind? Wat zegt ons kind niet? Wat doet ons kind het meest verdriet? Hoe kan ik ons kind helpen? Hoe kunnen wij ons kind helpen? Wat kunnen we doen dat op lange termijn het beste is voor ons kind?* Wanneer jullie erin slagen beiden als ouders na te denken over de gevolgen van jullie scheiding voor jullie kind, dan worden de onderhandelingen minder verstoord door ingewikkelde misverstanden.

Je kunt misschien heel kwaad zijn op of verdrietig over je ex-partner, maar hem/haar als ouder toch nog waarderen. Hij maakt je niet gelukkig als partner, maar is misschien wel een goede ouder voor je kind. Misschien hebben jullie grote relationele spanningen als partners en weinig relationele spanningen als ouders. Jullie verwerpen elkaars zelfbeeld als goede

partners. Misschien kunnen jullie elkaars zelfbeeld als goede ouders bevestigen. A kan bijvoorbeeld uit kwaadheid (als ex-partner) stellen dat B het kind zo weinig mogelijk mag zien. Als ouder vindt A B wel een goede ouder. Als ouder kan A zich afvragen of het voor het kind en voor beide ouders zinvol is dat het kind en B de kans krijgen om elkaar goed te leren kennen.

Als jullie elkaar als ouders vertrouwen, kan blijken dat jullie voor het kind eigenlijk weinig meningsverschillen hebben over gezag, verblijf of kosten. Het is ook mogelijk dat jullie elkaars inzet als ouder waarderen, maar toch grote inhoudelijke meningsverschillen hebben voor wat jullie kind betreft. Samenwerken als ouders kan alleen als jullie elkaars inzet als ouder in ieder geval waarderen.

Voordeel van ouders die onderhandelen vanuit bekommernissen

Partners worden ex-partners. Ouders blijven ouders. De manier waarop de onderhandelingen over de goederen verlopen, beïnvloedt de manier waarop ex-partners na de scheiding met elkaar omgaan. De manier waarop de onderhandelingen over ouderschap verlopen, beïnvloedt de manier waarop ouders na de scheiding met elkaar omgaan. Ex-partners kunnen na de scheiding alle betrokkenheid verliezen. Ouders hebben onvermijdelijk levenslang banden met elkaar.

Welke omgang wens je na de scheiding met de andere ouder? Wil je de andere ouder zo weinig mogelijk zien? Wil je veel contact? Welk gevolg zal jullie omgang na de scheiding op jullie kind hebben? Is jullie onderlinge verhouding na de scheiding belangrijk voor het kind? Is de verhouding die het kind heeft met elke ouder apart belangrijker dan de verhouding tussen de ouders? Denkt je alleen aan jouw verhouding met je kind?

Jullie willen in elk geval dat jullie kind zo weinig mogelijk onder de scheiding lijdt. Wat zeggen kinderen zelf over de scheiding van hun ouders? Welke zijn hun bezorgdheden en wensen? De meeste kinderen zeggen dat zij in de eerste plaats willen dat de ruzie tussen hun ouders stopt. Vaak maken kinderen zich meer zorgen over de ruzies dan over de scheiding. Naast de algemene wens dat hun ouders samenwerken in plaats van ruzie maken, hebben kinderen uiteraard ook andere bijzondere, praktische bekommernissen over school, huis, vriendjes, huisdieren, buurt, zakgeld, muziek, uitgaan, ...

Een kind lijdt niet zo erg onder een slepend conflict dat jullie als ex-partners hebben. Jullie kwaadheid op de ex-partner kan blijven, als je daarnaast ook allebei als ouders met verantwoordelijkheid goed blijft zorgen voor jullie kind. Een scheiding veroorzaakt niet noodzakelijk blijvende problemen. Het is belangrijk dat ouders erin slagen om hun meningsverschillen ten opzichte van de kinderen constructief op te lossen. Kinderen hebben behoefte aan ouders die samenwerken. Deze voorkomen dat hun kind door hun scheiding langdurig problemen krijgt. Wanneer een kind in de periode van de scheiding ernstige problemen heeft, is het uiteraard nodig om dit kind rechtstreeks te steunen.

De verblijfsregeling is meestal minder belangrijk voor het welzijn van het kind dan de omgang tussen de ouders na de scheiding. *Jullie kind wil in de eerste plaats dat jullie ruzie stopt.* Een positieve ontwikkeling van het kind hangt samen met de manier waarop zijn ouders hun meningsverschillen oplossen. Na een scheiding evolueert een kind het best wanneer zijn ouders hun conflicten doelmatig oplossen (zodat iedereen tevreden is en blijft met de gevonden oplossing), wanneer het kind een goede band heeft met beide ouders, wanneer

beide ouders het kind de toestemming geven om de andere ouder graag te mogen zien. *Het is niet omdat mama boos is op papa, dat jij ook boos moet zijn op papa*, of omgekeerd.

Neem vóór de scheiding voldoende tijd om de bekommernissen van de andere ouder en van het kind (zeker als het al ouder is) te horen. Zoek een verblijfsregeling die tegemoet komt aan ieders bekommernissen. Een verblijfsregeling waarbij iedereen zich goed voelt, is in het belang van jullie kind. Een door iedereen aanvaarde verblijfsregeling geeft later minder kans op een slepend conflict.

Je kind wordt het best geholpen als jij de andere ouder helpt om een (nog) betere ouder te worden. Wat kun je doen zodat de andere ouder over zijn tekortkomingen raakt? In een scheiding probeert elke ouder zelf als ouder recht te blijven staan. De andere ouder ondersteunen, is een te zware bijkomende opdracht. De andere ouder niet onderuit halen, kan een haalbare kaart zijn.

Je kunt je kind de scheiding helpen verwerken door samen te werken met de andere ouder. Samenwerken tijdens en na de scheiding betekent niet: toegeven aan de eisen van de andere ouder. Samenwerken betekent niet: meningsverschillen toedekken en nooit conflicten hebben. Samenwerken betekent niet: veel onderhandelen, veel contacten, veel ontmoetingen met de andere ouder. Samenwerken betekent niet: co-ouderschap. Samenwerken betekent niet: elkaar graag zien. Samenwerken betekent niet: vrienden zijn.

Samenwerken met de andere ouder tijdens en na de scheiding, betekent jouw bezorgdheden, wensen en meningen naast de bezorgdheden, wensen en meningen van de andere ouder zetten. Samenwerken betekent: doelmatig onderhandelen, zonder wapens, vanuit bekommernissen. Samenwerken betekent: elkaar zo weinig mogelijk kwetsen. Dan kunnen jullie na de echtscheiding *blijven* onderhandelen.